

Araştırma Makalesi

Oqtay Recebov'un "Yehudi Melodiyalarına Rapsodiya" ve "Qaytağı" eserlerinin fortepiano ansamblı üçün köçürmeleri

Gülnare Kerimova¹

Azərbaycan Milli Konservatuarı, Bakü, Azərbaycan

Makale Bilgisi

Geliş: 19 Kasım 2022

Kabul: 23 Aralık 2021

Online Yayın: 30 Aralık 2022

Anahtar Kelimeler

Faktura

Fortepiano ansamblı

İmprovizasiya

Köçürme

Müşayietçi

Oqtay Recebov

Qaytağı reqsi

Rapsodiya

Silsile

Öz

Meqale, Azərbaycanın görkemli bestekarı Oqtay Recebovun "Yehudi melodiyalarına Rapsodiya" ve "Qaytağı" eserlerinin fortepiano ansamblı üçün köçürmelerinin nezeri cehetden tehlil olmasına hesr olunmuşdur. Birinci araşdırılan eser – bestekarlıq məktəbimizin iki enenesinin davamı kimi seçiyelendirile biler – müxtəlif xalqların folkloruna müraciət olunması ve Avropada yaranmış rapsodiya janrında eserin bestelenmesidir. Burada evvelce simfonik orkestri üçün bestelenmiş eserin yeniden fortepiano ansamblı üçün işləməsinin bu janrın inkişafı ve repertuarın zenginləşməsi üçün əhəmiyyəti vurğulanır. Oqtay Recebovun "Qaytağı" pyesinin fortepiano ansamblı üçün köçürməsinin yaradılması folklorumuzun professional ansambl ifaçılığında seslendirilməsi üçün olduqca vacibdir, çünki xalq mövzusunda yaradılmış hər bir eser milli musiqimizin yaşaması ve təbliği deməkdir. "Qaytağı" reqsi mövzusunda fortepiano ansamblı üçün yaradılmış köçürmə de ilk defədir ki, nezeri cehetdən peşəkar təhlilə cəlb olunmuşdur.

2822-3195 / © 2022 TM

Genç Bilge Yayıncılık tarafından
yayınlanmakta olup, açık erişim,
CC BY-NC-ND lisansına sahiptir.

Makaleye atıf için

Kerimova, G., (2022). Oqtay Recebov'un "Yehudi Melodiyalarına Rapsodiya" ve "Qaytağı" eserlerinin fortepiano ansamblı üçün köçürmeleri. *Türk Müziği*, 2(2), 89-99. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.10707002>

Giriş

Azərbaycanın tanınmış bestekarı, eməkdar incəsənət xadimi, professor Oqtay Recebovun musiqi sənətimizin inkişafının göstəricisi olan bir çox eserləri vardır. Oqtay Recebovun çoxşəhəli yaradıcılığı içərisində müxtəlif janrlarda eserləri mövcuddur. Onun iri həcmli eserlərinin arasında – uşaqlar üçün operalar, musiqi komediyalar, simfonik eserlərlə yanaşı kiçik həcmli eserləri və xalq arasında olduqca populyarlıq qazanmış mahnılarını göstərmək olar.

Azərbaycan bestekarlıq məktəbinin ən məşhur nümayəndələrinin bir çoxu öz musiqisində digər xalqların musiqisinin mövzularına eserlər yaratmışdılar. Məsələn, Qara Qarayevin "Alban rapsodiyası" (1952), Fikrət Emirov və Elmira Nezirovanın iki fortepiano üçün "Alban süitəsi" (1955), yene hər iki bestekarların müştərek yaradıcılığının bəhəri olan fortepiano ilə simfonik orkestr üçün Konserti (1957) bu qəbildən olan eserlərdəndir. Bu enənəni davam edən bestekarlardan biri də Oqtay Recebov olmuşdur.

¹ Sorumlu Yazar: Ü.Hacıbəyli adına BMA-nın doktorantı, Azərbaycan Milli Konservatuarı, Bakü, Azərbaycan E-mail: gyulakerimova@gmail.com ORCID: 0000-0003-4305-7106

Araştırmanın Ehemmiyeti

Hazırki meqalede bestekarın simfonik eseri – “Yehudi melodiyalarına Rapsodiya” ve xalq rəqsimizin mövzusu üzərində bestelediyi “Qaytağı” pyesinə iki fortepiano üçün yaradılmış köçürmələri təhlil edilmişdir.

Fotoğraf 1. Azərbaycanın tanınmış bestekarı, emekdar incəsənət xadimi, professor Oqtay Recebov (1941)

O.Recebov 2015-ci ildə yazdığı “Yehudi melodiyalarına Rapsodiya”sını evvelce simfonik orkestrti üçün bestelemişdir. Hemin simfonik eser 2016-ci ildə M.Maqomayev adına Dövlət Filarmoniyasında Oqtay Recebovun 75-illik yubileyi zamanı ilk dəfə səsləndirilmiş və böyük marağa səbəb olmuşdur [3, Eliyeva K.].

Burada bestekar əsas mövzu kimi yehudi xalqına məxsus məşhur “Hava Naqila” mahnısından istifadə etmişdir. Hemin eser bestekara məxsus yazı üslubu və desti-xetti ilə seçilir. Həç təsadüfi deyil ki, Rapsodiyanın daha da təbliği üçün ona yenidən müraciət olunaraq Ü.Hacıbəyli adına BMA-nın müəllimi Leyla Memmedova tərəfindən fortepiano ansambl üçün köçürülmüş və Oqtay Recebovun əsərlərinin iki fortepiano üçün köçürmələri “Yehudi melodiyalarına Rapsodiya”, “Qaytağı” dərəcəsinə daxil edilmişdir [4, Memmedova L. Oqtay Recebovun əsərlərinin iki fortepiano üçün köçürmələri “Yehudi melodiyalarına Rapsodiya”, “Qaytağı”, s.7].

Araştırma Gayesi ve Problemi

Melum olduğu kimi, yehudi folkloru bir çox şərq xalqların musiqisi ilə sıx təmasda olub və İran, ərəb, eləcə də Qafqaz xalqlarının musiqisindən bəhrələnməmişdir. Yehudi folkloruna xas olan melodik ornamentlilik, spesifik ritmika buradan irəli gəlir. Yehudi musiqisini lad baxımından nəzərdən keçirdikdə, burada şərq musiqisinə seçiyyəvi olan artırılmış sekunda ilə də rastlaşırıq. Burada bestekar Oqtay Recebovun yazdığı rapsodiyasında ik dəfə yəhudu folkloruna müraciət edilmiş və həmin əsərdə sitat şəklində istifadəsinin problemi araşdırılmışdır.

Yöntem

Bestekar Oqtay Recebovun “Yehudi melodiyalarına Rapsodiya” və “Qaytağı” əsərləri üzərində tədqiqat işi prosesində tarixi araşdırma, nəzəri təhlili metodlarından istifadə olunmuşdur.

Araştırma Modeli

Əsərlərin təhlili zamanı bir neçə məşhur rus musiqişünasları – İ.Sposobin “Musiqinin elementar nəzəriyyəsi”, L.Mazelin “Musiqi əsərin quruluşu”, N.Laduxinin “Təksəsli solfedjio”, Azərbaycanın görkəmli musiqişünaslarından – Ü.Hacıbəyli “Azərbaycan xalq musiqisinin əsasları” və R.Zöhrabovun “Azərbaycan muğamının nəzəri problemləri” kimi kitablarda olan nəzəriyyələrindən bəhrələnilmişdir.

Bulqular

Bestekar “Yehudi melodiyalarına Rapsodiya”sını ele rapsodiya janrının çərçivəsində işləmişdir. Melum olduğu kimi Rapsodiya janrı evvelce vokal musiqi kimi mövcud olmuş, daha sonra romantik bestekarlarının yaradıcılığında onun yüksək bədii əhəmiyyətli instrumental nümunələri yaranmışdır. Rapsodiya sözü Yunan dilində “epik mahnı” mənasını verir [6, <https://ru.m.wikipedia.org>]. Bu janrın seçiyyəvi xüsusiyyəti – xalq musiqisinə əsaslanan müxtəlif xarakterli epizodların bir-birini əvəz etməsidir. Rapsodiya bir növ fantaziyaya yaxındır.

Məqələdə hər iki əsərdə aşağıdakı problemlər öz həllini tapmışdır:

- Əsərin forma quruluşu

- Daxilindəki ritm və tonallıq xüsusiyyətləri
- Özünəməxsus musiqi dilinin mövcudluğu.

Oqtay Recebovun “Yehudi melodiyalarına Rapsodiya”sı 6 hissədən ibarətdir:

I hissə – Allegretto tempində – g-moll tonallığındadır.

II hissə – Moderato tempində – a-moll tonallığındadır.

III hissə – Allegro tempində – d-moll tonallığındadır.

IV hissə – Moderato tempində – d-moll tonallığındadır.

V hissə – Allegretto tempində – b-moll - Des dur tonallığındadır.

VI hissə – Allegro tempində – G-dur tonallığındadır.

Hissələr arasında temp və tonallığın təzadı nəzərə çarpır.

Rapsodiyanın **I hissəsi** – Allegretto – g-moll tonallığında yazılsa da burada g-moll-un dəyişilmiş şəklə verilir: g-a-b-cis-d-e-f-g. Sanki natural minorda IV və VI pillələr yarımtónla zildə yüksəlmişdir.

Nümunə 1. O. Recebov “Yehudi melodiyalarına Rapsodiya”. I hissənin əvvəli

Allegretto-nun quruluşu belədir:

$$\begin{array}{ccc} a & b & + & a_1 b_1 \\ A & + & A_1 \end{array}$$

Burada mürekkeb iki hissəli formanın xüsusiyyətləri görünür. II hissə – (A₁) I hissənin variasiyasıdır. Her hissə iki bölmeden (a+b) ibarət olub, sadə ikihissəli formadır. I hissənin birinci bölmesi improvizasiya, ikinci bölmesi isə rəqs xüsusiyyətlərini daşıyır.

Otuziklik notlardan ibarət passajlar, triol ritmik fiqurlarından qurulan dəqiq 2/4 ölçülü birinci bölmeni, Poco piu mosso tempində olan ikinci bölme əvəzləyir.

Nümunə 2. O. Recebov “Yehudi melodiyalarına Rapsodiya”. II hissənin ikinci bölməsi

İmprovizasiyalı birinci bölmə ilə müqayisədə ikinci bölmə oynaq və rəqsvarıdır, onun əsas xüsusiyyəti I və II fortepiano arasında yaranan dialoqdur. A₁ – II hissə yenə variasiya edilmiş improvizasiyalı bölmə və rəqsvari bölmeden qurulur. Rapsodiyanın **II hissəsi** – Moderato – a-moll tonallığında olan sadə 3 hissəli formadadır: a+b+a₁. Burada kənar hissələr a-moll tonallığında, orta hissə isə eyniadlı A-dur-dadır. Hər iki hissənin lad quruluşu özünəməxsusdur. Kənar hissələrdə melodik və harmonik minorun IV pilləsinin yarımtona zilləşmiş şəkli nəzərə çarpır.

Nümunə 3. O.Recebov “Yehudi melodiyalarına Rapsodiya”. III hissənin evvəli

Orta hissədə harmonik mayor tətbiq olunmuşdur. Burada neinki tonallıq, həm də ölçü dəyişilir (3/4). Orta hissə həcm baxımından da qısadır. Birinci hissədə həzin, lirik mahnı, ikinci hissədə lirik rəqs xüsusiyyətləri nəzərə çarpır. Repriza dəyişilmiş, variasiyaya məruz qalmışdır. I hissədə daha çox improvizasiyalı melodiya üstünlük verilir, burada həmin melodiya duet şəklini alır. Melodiyada artırılmış sekunda intonasiası üstünlük təşkil edir.

Rapsodiyanın **III hissəsi** – Allegro – d-moll tonallığında yazılmış və həcm baxımından evvəlki iki hissə ilə müqayisədə çox böyükdür.

Nümune 4. O.Recebov “Yehudi melodiyalarına Rapsodiya”. IV hissenin evveli

Bu hissenin üslubunu ümumilikde improvizelilik kimi müeyyen etmek olar. Burada yine iki defe harmonikleşmiş lad (harmonik minor) IV pillenin $\frac{1}{2}$ ton zile yükselmesiyle verilir. Bu hissede hem de tokkata xüsusiyyətləri meydana çıxır. Rapsodiyanın III hissesi ifa baxımından mürekkeb ve virtuozdur. Burada faktura da özünemexsusdur. Aletin çox geniş diapazonu ehate olunur. Tezadlı bölmələrin növbələşməsi bu hissəyə tokkata² xüsusiyyətləri getirir.

Forma baxımından bu hissədə sadə 3 hissəli forma (variasiyalıq elementləri ilə) xüsusiyyətləri görünür:

$$a + a_1 + a_2 + \text{Koda (son 9 xane)}.$$

Birinci hissə (a) – əsasən 3/8 ölçüdədir. II hissədə (a_1) 3/8 və 3/4 ritmik ölçüləri növbələşir. Bu üçüncü hissədə də davam edir. Tonallıq isə bütün hissə boyu dəyişilmədən qalır.

Rapsodiyanın **IV hissesi** – Moderato – d-moll tonallığındadır və evvelki hissə ilə temp baxımından təzadlıdır. Bu hissəni skerso³ adlandırmaq olar.

² Tokkata – fəsiləsiz hərəkətdə olan, dəqiqi ölçülü və iti templi konsert pyesidir.

³ Skerso – iti templi, kəskin ritmik və harmonik dönmələrlə xarakterik olan müstəqil musiqi pyesidir.

Nümune 5. O.Recebov “Yehudi melodiyalarına Rapsodiya”. V hissənin evveli

Forma baxımından burada ixtisar olunmuş reprizalı sadə üçhissəli formanın xüsusiyyətləri verilir:

Orta hissə

$$a + b + b_1 + a_1.$$

Oynaq ritmli müşayiət fonunda melahətli, incə melodiya verilir. I və II piano arasında sanki dialoq yaranır. Sadə üçhissəli formanın birinci bölmesi mürekkeb period formasındadır. Period dörd cümleden ibarətdir. Orta bölme iki hissədən qurulur və həcm etibarilə böyükdür. Dinamika baxımından başlanğıc hissə ilə fərqli olub və *mp* deyil, *forte* seslənməsində ifa edilir.

İxtisar edilmiş repriza (son 9 xanə) – qısa imitasiyalar üzərində qurulur.

Rapsodiyanın **V hissəsi** – Allegretto – b-moll tonallığındadır və şən rəqsi xatırladır.

Nümune 6. O.Recebov “Yehudi melodiyalarına Rapsodiya”. VI hissənin evveli

Onun lad əsasını yenə iki dəfə harmonikləşmiş lad təşkil edir (IV pilləsinin zilləşməsində harmonik minor). Oynaq sinkopa ritmi rəqsvarılıq yaradır. Rapsodiyanın V hissəsi sadə 3 hissəli formadadır. Yenə variasiyalıq elementləri özünü büruzə verir:

Piu mosso

$$a + b + a_1.$$

Burada repriza ixtisar edilmişdir (son 12 xanə). Birinci bölme mürekkeb period formasındadır. Dörd cümleden ibarətdir (6 xanə + 6 xanə + 4 xanə + 4 xanə). Orta bölme çox təzadlı deyil, sanki birinci bölmenin variasiyasıdır. I və II fortepianonun dialoqu əsasında qurulan orta bölmenin quruluşu da I bölme ilə eynidir; 4 cümleden ibarət (6 xanə + 6 xanə + 4 xanə + 4 xanə) mürekkeb period formasındadır. Reprizada da variasiya elementləri təzahür edir. Həcm baxımından da bir qədər ixtisar edilmişdir.

Rapsodiyanın **VI hissəsi** – Allegro- G-dur tonallığında yazılmışdır və bununla bütün silsiləyə yekun vurur.

Nümune 7. O.Recebov “Yehudi melodiyalarına Rapsodiya”. VII hissennin evveli

Bu, şen ve işıqlı bir lövhedir. Onu hem de skerso adlandırmaq olar. Bu hissennin forması da özünemexsusdur:

$$A_1 A + a_1 + b + a_1$$

A – keçid, qısaldılmış repriza

Burada qısaldılmış, ixtisarla verilen reprizalı mürekkebb üşhisseli formanın xüsusiyyətləri görünür. Mürekkebb üçhisseli formanın birinci bölməsi (a_1) – (16 xaneli) 4 cümleden ibarət mürekkebb, kvadrat quruluşlu period formasındadır. Cümlelər sual-cavab şəklində qurulur. Birinci və üçüncü cümlelər I pianoda, ikinci və dördüncü cavab cümleləri isə II pianoda verilərək onların arasında maraqlı bir dialoq alınır. Birinci bölmenin melodiyası çox şux və oynaq olub, melizmlərlə rövneqləndirilmişdir. Müşayiet partiyasında ritmik *ostinato* verilir. Cümlelər variant şəklində verilir: birinci-ikinci, üçüncü-dördüncü cümlelər bir-birinin variantıdır.

Birinci hissennin ikinci bölməsi (a_1) yenə 16 xaneli, 4 cümleden ibarət kvadrat quruluşlu mürekkebb period formasındadır. Lakin 1-ci bölmeden fərqli olaraq, bu, artıq qapalı deyil, açıq perioddur. Keçid xarakterli orta hissə otuzikilik passajlar üzərində qurulur. Repriza variasiya edilmiş, qısaldılmışdır. Yeni burada I hissennin birinci bölməsi təkrar edilir. Rapsodiya işıqlı G-dur tonallığında tenteneli şəkildə *fortissimo* ahəngində tamamlanır.

Qeyd etməliyik ki, əsəri dinlədikdə şən ehval-ruhiyəli olduğu bir daha təsdiq olunur. Lakin, ifaçılar üçün sadə fakturaya malik olduğunu da görə bilərik. Bu əmil əsəri daha da elçatan edir və gənc ifaçıların tədrisi zamanı müraciət etməsinə şərait yaradır.

Oqtay Recebovun “Qaytağı” əsəri də Leyla Memmedova tərəfindən iki fortepiano üçün işlənilmiş və 2009-cu ildə Ferhad Bedelbeyli, Oqtay Recebov, Feride Əhmədboyovanın həmmüəllifliyi ilə tərtib edilmiş “İki fortepiano üçün ansambllar” mütəxəssisatında dərc olunmuşdur [1, Bedelbeyli F., Recebov O., Əhmədboyova F. İki fortepiano üçün ansambllar, s.47].

Məlumdur ki, Qaytağı rəqsi xalqımıza məxsus olan çoxsaylı növlərdən biridir və kişi rəqqasları üçün nəzərdə tutulmuş oyun havasıdır. Qaytağı rəqsləri melodik xüsusiyyətlərinə, xarakterinə, ölçüsünə, oyun üslubuna, xoreoqrafik hərəkətlərinə görə bütün Qafqaz xalqlarının folklorunda mövcuddur. Azərbaycan rəqs havaları ilə uzun illər məşğul olmuş musiqişünas Rauf Behmenli Qaytağı rəqslərinin 30 növünü əldə etmişdir və bu rəqs haqqında belə yazmışdır: “Qaytağı rəqsinin yaranma tarixini araşdırarkən çox maraqlı iki mülahizə ilə rastlaşırıq. Birinçisi – bu oyun havasının, öz xalqın mənafeyini qoruyan, yadelli işğalçılardan mühafizə edən, xalqı üçün canını qurban verməyə hazır olan mürd, igid döyüşçülərin rəqsi kimi meydana gəlməsidir. Həç təsadüfi deyil ki, “qaytaq” türk boylarından biri olub, mənası – “qarşı

duran”, “*siper*” anlamını daşıyır. Diger mülahize ise – dağ qartalının hareketlerinin reqsde imitasiya olunmasıdır. Yeni reqsin esas süjet xetti qartalın hareketleri ile insan oyununun uyğunlaşdırılmasıdır” [2, Behmenli R., s.13]. Azərbaycanın tanınmış bestekarları Seid Rüstəmov, Tofiq Quliyev, Niyazi, Azer Rzayev və başqaları Qaytağı xalq reqslerinin motivləri esasında müxtəlif formalı yeni eserlər bestelemişdilər. Bunların arasında 1948-50-ci illərdə Tofiq Quliyevin bestelediği Qaytağı konsert pyesi xüsusi yer tutur. Musiqişünas Mehpare Rzayeva qeyd etdiyi kimi: “Qaytağı” eseri T.Quliyevin yaradıcılığında olduqca əhəmiyyətli rol oynamışdır. Eyni adlı eser ilkin olaraq bestekar tərəfindən bacısı S.Quliyevanın xahişi ilə truba aleti üçün yazılmışdır, daha sonra görkəmli pianoçu Xalq artisti, Azərbaycan xalqının fəxri, professor Fərhəd Şəmsi oğlu Bedəlbəyli üçün məxsusi olaraq “Qaytağı” fortepiano pyesi kimi işlənmişdir” [5, Rzayeva M., s.77]. Qeyd etmək lazımdır ki, Qaytağı reqsləri Qafqazda yaşayan əzsaylı xalqların folklorunda mövcud olduğuna görə bu reqslərə “lezqinka”da deyilir. Buna görə də T.Quliyevin eseri evvəllər mehz “Lezginka” adlandırılmışdır. Təsədüfi deyildir ki, Oqtay Rəcəbov da bu ritmik reqsə müraciət etmiş və bezi not nümunələrində bu eser “Lezginka” kimi qeyd olunmuşdur.

Həmin eser forma baxımından iki şəkildə şərh oluna bilər. İlk növbədə burada rəndovariilik nəzərə çarpır:

A B A₁ C A₂ B₁ + Koda.

Təkrar olunan başlanğıc mövzusu azı 3 dəfə refren kimi keçir (A, A₁, A₂). Arada keçən mövzular (B, C, B₁) epizodlar kimi seçiyəlene bilər.

Diger tərəfdən burada mürekkeb 3 hissəli formanın da elementləri təzahür edir.

A C A₁
a b a₁ + c + a₂ b₂ + Koda
I hissə orta hissə ixtisar edilmiş
Sade 3 hissəli forma repriza

“Qaytağı” 4 xaneli oynaq girişlə başlayaraq şəən, nıkbın ovqatı yaradır və L.Məmmədovanın Oqtay Rəcəbovun eserinin iki fortepiano üçün köçürməsinin fərqli cəhəti –mövzuların yalnız I və II pianoda qarşılaşdırılması ilə özünü büruzə verir. Amma forma, ritmik cəhətdən melodiyada heç bir dəyişikliyə məruz qalmır. Belə ki, köçürülmədə giriş I pianoda verildisə, burada (yeni işləmədə) mövzu II pianoda səslənir. Girişdə qabarıq verilən onun harmoniyalarıdır – T₅₃ – VII^{b3b5} (alterasiyalı akkord) – T₅₃

Allegro con brio

Nümunə 8. O.Reçbov. “Qaytağı” pyesi. Giriş

Artıq refren mövzusu polimetriya və poliritmika xüsusiyyətləri ilə fərqlənir. Bu xüsusiyyət aparıcı I piano və müşayiətçi II pianonun ritmikası arasında təzahür edir. Refren üç cümleden ibarət sadə period formasındadır. Periodun üçüncü cümlesi II pianoda verilir.

B (II mövzu) epizodu – bir növ muğam gezişmələrini xatırladaraq, “si” mayeli Şur meqamında verilir.

A₁ – burada refren – möhtəşəm, temtəraqlı akkordlarla təqdim olunur (II piano). Bu dəfə periodun I və II cümləri II pianoda, III cümle isə I pianoda verilir.

C – epizodu qefil *forte*-dən sonra I pianoda apofeoza xarakterli mövzuda verilir. Sonra A refreni və B epizodu təkrarlanır.

“Qaytağı” pyesinin ritmik çətinliklərlə yanaşı bir xüsusiyyəti də melodikasıdır. Xüsusən triollarda ifadə olunan melodiya (I epizoddakı refren) kövrəkliyi və inceliyi ilə seçilərək, özünəməxsusluğu ilə “Lezginka” rəqsini təqlid edir. Eserin təhlili zamanı iki fortepiano üçün nezerde tutulmuş partiyalara nezer saldıqda fakturanın bir qədər sadə olduğunu görə bilərik. Esas mövzu I pianoda ifa edən pianiste məxsus olduğu, II piano arxasında eyləşən ifaçı isə müşayiətçi rolunu oynayır. Adətən bestekarlar tərəfindən fortepiano ansamblı üçün eserlər yaradıldıqda hər iki pianoçunun partiyaları bərabər hüquqlu paylaşdırılır. Lakin O.Recebovun “Qaytağı” pyesinde esas mövzunu mehz I pianoda keçdiyinin şahidi oluruq. Yalnız koda hissəsində hər iki ifaçının partiyaları bərabərleşir və akkordlarla verilən melodiya tentənli seslenerek eseri sona çatdırır. Möhtəşəm apofeoza xarakterli Koda yeni, dinamikləşmiş, temtəraqlı akkordlarla təqdim olunur. Güclü *fortissimo*, hər iki piano partiyasında üçsesli və sekstakkordların növbələşməsi, basda ostinat akkordların (T – II^{b1b5}) fon təşkil etməsi seslenmeye orkestr xüsusiyyətlərini eks etdirir.

The image displays a musical score for the 'Koda' section of the piece 'Qaytağı' by O. Recebov. It is written for two pianos, labeled 'I Piano' and 'II Piano'. The music is in 4/4 time and features complex, dense chordal textures. Dynamic markings include *mf* (mezzo-forte), *ff* (fortissimo), and *sf* (sforzando). The score is divided into two systems, with the second system starting at measure 5. The notation includes various chord symbols and rhythmic patterns characteristic of the style.

Nümune 9. O.Recebov.Qaytağı. Koda

Netice

Beləliklə, məqalənin sonunda aşağıdakı **neticələri** çatdırmaq istədik:

- Görkəmli bestekarımız Oqtay Recebovun yazdığı “Yehudi mövzularına Rapsodiya” və “Qaytağı” eserlərinin iki fortepiano üçün köçürmələri ansambl ifaçılığı üçün olduqca vacibdir
- Bu eserlərlə Oktay Recebovun bestekarlıq məktəbimizin enələrinin davamçısı olduğunun şahidi oluruq
- Bestekarlar tərəfindən folklorumuzun nümunələrinə müraciət etməsi – milli musiqimizin klassik Avropa alətlərində ifa olunmaqla yaşaması deməkdir

- Fortepiano ansamblı üçün milli bestekarlarımızın eserlerine böyük ehtiyac duyulduğı halda, bu hem ifaçılar üçün repertuarın zenginləşməsinə, hem de Azərbaycan musiqisinin təbliğıne getirib çıxaran amillərdəndir.

Yazar Özgeçmişı

Kerimova Gulnare Eli qızı 1984- cu il 2 avqust Bakı şəhərində anadan olmuşam. 1991- 2002-ci ildə Bülbül adına orta ixtisas musiqi məktəbində təhsil almışam. 2002-ci ildə Ü.Hacıbəyli adına Bakı Musiqi Akademiyasının “İfəcılıq” fakültəsində fortepiano ixtisası üzrə təhsil almışam. 2008-ci ildə magistraturaya qəbul olunub 2010-cu ildə həmin təhsil pilləsini uğurla bitirmişəm. 2010-cu ildə İtaliyada keçirilən Beynəlxalq musiqi festivalında II yere layiq görüldü laureat adını qazanmışam. 2016-cı ildə Rusiyanın Krasnodar şəhərində təşkil olunmuş Ansambl yarışmasında Qrand-Pri mükafatına layiq görülmüşəm. Hal-hazırda “Simli və nəfəsli alətlər” kafedrasında konsertmeyster vəzifəsində işləyirəm.

Kaynaklar

- Bedelbəyli, F., Recebov, O., Ehmedbəyova, F. (2009). *İki fortepiano üçün ansamblar*. B.: Çıraq, 164 s.
- Behmenli, R. (2019) *Azərbaycan Qaytağı reqsləri*. B.: Mütercim, 72 s.
- Eliyeva, K. (2016). *Flarmoniyada Oqtay Recebovun 75-illik yubileyi qeyd olundu*. Mədəniyyət qez.,
- Memmedova, L. (2017). *Oqtay Recebovun eserlərinin iki fortepiano üçün köçürmələri “Yehudi melodiyalarına Rapsodiya”, “Qaytağı”*. B.: Ulu, 60 s.
- Rzayeva, M. (2018). *Tofiq Quliyevin yaradıcılığında melodik xüsusiyyətlər*. B.: SkyE, 200 s.
- Web 1. Web sitesinin adını yaz (2022). <https://ru.m.wikipedia.org>

Works of Ogtay Rajabov for the piano ensemble of the works “Rhapsody for Jewish Topics” and “Gaytaghi”

Abstract

The article was dedicated to theoretical analysis of the works of the prominent composer of Azerbaijan Ogtay Rajabov for the piano ensemble of the works “Rhapsody for Jewish topics” and “Gaytaghi”. The first studied work can be characterized as a continuation of two traditions of our composition school - referring to the folklore of different peoples and composing a work in the rhapsody genre that originated in Europe. Here, the importance of use of the work composed first for the symphony orchestra and later for the piano ensemble is emphasized for the development of the ensemble performance and the enrichment of the repertoire. Creation of work of Ogtay Rajabov for the piano ensemble of “Gaytaghi” play is extremely important for playing our folklore in the performance of professional ensemble, because every work created in the subject of folk means survival and publicity of our national music. The transfer created for the piano ensemble in the topic of the same “Gaytaghi” dance is involved into theoretical professional analysis for the first time.

Key words: piano ensemble, Ogtay Rajabov, rhapsody, Gaytaghi dance, transfer, improvisation, series, texture, accompanier.